

Armsad sõbrad,

oma esimeses kirjas me teatasime Teile, kuivõrd praeguse olukorra tõttu peab muutuma meie kava, ja vastasime lühikeselt kohe ka mõnede käest tulnud ettepanekule, mis on tänapäeval niisuguses olukorras otsemaid käepäralt — et me teeksime jumalateenistusi otseülekanDES. Järgmise püha-päeva ligenedes tahaksime seda küsimust veel täpsemalt käsitleda ja samas ette panna, millisel viisil võiksime praeguses olukorras pühitseda jumalateenistust koos ja tõesti Vaimus.

* * *

Me tunneme kõik, milline abi on meie teadvusele lähedase inimese pilt, kui tahame teda meenutada, kui tahame meelde tuletada oma möödunud kohtumisi temaga või ka ette kujutada kohtumist, mis on alles tulemas. Videokõne kellegi lähedasega, see on juba peaaegu midagi niisugust, nagu istuks ta ise meie ees, nagu me kohtuksime tõeliselt. Küll on see ainult ülekanDETehnikaga loodud illusioon, sest tegelikult istume igaüks kuskil mujal, aga see väline pilt aitab meid, nii öeldes, tervet inimest kohale mõelda.

Kui nagu kogudus tahaksime kohtuda sellisel viisil, kui näiteks tahaksime ka üksteisest kaugel olles sõbralikult pajatada sarnaselt, nagu on meil kombeks teha pärast jumalateenistust kohvilaua taga, siis võiks tehnika meid tõesti aidata. Mõned Teie hulgast kohtuvad aeg-ajalt niiviisi ning just praeguses olukorras oskame tõeliselt hinnata seda võimalust, mida tänapäevane tehnika meile pakub.

Liturgiline jumalateenistus „funktsioneerib“ aga teismoodi. Selle tuumaks ei ole meie kohtumine silmast silma. Inimpühitsustalitusel vaatame kõik ühes suunas altari poole, kus midagi toimub küll väliselt, ent toimub kui vaimse toimumise, vaimse tegelikkuse pilt. See tegelikkus on kohal vaid hetkel, kui me koos pühitseme inimpühitsustalitust. Me ei näe seda väliste silmadega, ei kuule seda väliste kõrvadega, aga välised pildid ja sümbolid seda meie ees kehastavad, välised sõnad sellele osutavad, ja tänu sellele ka meie süda korruga suudab seda tegelikkust paremini tajuda.

Kui me aga need välised pildid üksi kanname tehniliselt üle, ei suuda me nendega koos üle kanda toda vaimset tegelikkust, mis on jumalateenistuses meie südame tajudes realselt kohal. Ülekantud pildi kaudu me küll saame palju kergemini meenutada, kuidas väliselt näeb välja preester, altari, lilled ja põlevad küünlad altari peal, aga meie süda ei saa tajuda seda reaalselt kohalolekut, mille pärast kõik see väline toimub. Me küll võime katsuda mäletada, mida meie süda realselt tajus, kui me viimati veetsime inimpühitsustalitust koos — ent seal, kus me istume ja kust me vaatame ekraani, see realselt kohal ei ole, kui hästi me reaalselt inimpühitsustalitust ka ette ei kujutaks. Me oskame välisele pildile ja sõnale lisada oma hingesisu, aga objektiivne Vaim jääb meile peitu selle meie hingeloori taha.

Lühidalt öeldes, inimpühitsustalitus on jumalateenistus, mis on loodud „täideviimiseks kohal olles“. Jumalateenistus „täideviimiseks kaugel olles“ peab välja nägema teismoodi.

* * *

Jumalateenistuse „täideviimiseks kaugel olles“ võib meile olla abiks teadvus, et kusagil samal päeval, või isegi samal tunnil toimub inimpühitsustalitus. (Näiteks Helsingis ja Prahast toimub see praeguses olukorras igal päeval, kuigi avalikkuse osavõtuta.) See ei saa meile realselt kogetud jumalateenistuseks, vaid vaimseks ankruks, mille ümber me ühineme nii, et igaüks oma kohalt realselt pöördume Vaimu poole. Nõnda pöördub Vaimu poole kuskilt üks inimene, sest ta elab üksinda või tema peres ei ole kedagi, kes võiks selles osaleda, kuskilt aga kaks, kolm, kogu pere — ning kõik koos saame ühenduseks, mis on tugevam, kui üksikute inimeste jõudude summa.

Seda nähtamatut ühendust endale teadvustada — see on esimene samm, mis tuleb teha, enne kui saame jätkata. Meie kõik oleme ümbritsetud Jumalast, kõikjal meie ümber toimib loovalt Jumala Sõna. See, kellest jutustavad evangeeliumi lood, saadab meid kõiki nagu „taevajõudude isand maa-peal“, nagu see, „kes maailma elu kannab ja korraldab“. Maailmas pole kohta, mis oleks Temale liiga kaugel, Ta ei jäta meid kunagi hätta, kogu aeg ja kõikjal võime tajuda Tema kohalolekut — seda enam hetkel, kui me Tema poole pöördume. Aga me ei pöördu Tema poole üksinda, vaid koos

meiega pöörduvad Tema poole edasised õed ja vennad. Oleme maailmas hajutatud, aga siiski oleme Tema ühendus, Ta on meie kõigiga koos ja Tema kaudu oleme ka meie kõik koos.

Meie Jeesuse Kristuse poole pöördumise lähtepunktiks on aga see, et Ta elas inimesena maapeal, meie hulgas. Sellest räägivad evangeeliumi lood. Seepärast toetub iga kristlik jumalateenistus valitud perikoobile, st nende lugude väikesele lõigule. Ent enne kui me vaatame aktuaalset perikoopi, tasub teha veel üks ettevalmistussamm: süveneda üleüldiselt mõttemaastikku, millest on evangeelium sündinud, lehitseda Piiblis ja lugeda midagi, mis meid juhatab sellesse maailma. Mõned Teie hulgast küsisid viimastel päevadel, kas Piibel kuskil ei räägi maailma sündmustest, mida me praegu kogeme. Niisugune küsimus võib meid aga ka tõmmata kummalisse apokalüptilisse paranoiasse. Parem on lugeda nt mõni Vana Testamendi lugudest, või mõnda apostel Pauluse kirjadest, mille ta kirjutas just olukorras, mis on tänapäevasega selles mõttes sarnane, et ta pöördus kristlaste koguduste poole, mida ta ei saanud isiklikult külastada. Lühidalt öeldes, kõigepealt jalutagem veidi evangeeliumi maastikus, enne kui jõuame evangeeliumi eneseni.

Ja siis võime lugeda Kristuse loo aktuaalse lõigu. Rahulikult, üksikuid sõnu vastu võttes, kõiki pilte kogedes, kuulakem seda teadvusega, et see on evangeelium — see tähendab hea sõnum, rõõmus läkitus, Jumala sõna, mis on meile antud just praeguseks hetkeks.

Juhul, kui meil on selleks päevaks ka mingi jutlus (me katsume Teile edaspidi saata jutluse laupäeva õhtuni, et see Teil pühapäeval oleks käes), võime kohe pärast evangeeliumi lugeda ka jutlust. Kui meil jutlust pole (nt et me teeme oma jumalateenistust päeval, mil jutlust pole saadetud, või et me ei saanud seda kätte mingil tehnilisel põhjusel), või kui me ise tahame veel midagi lisada, võime veel hetkeks süveneda kuulnud perikoopi: Millist maapealset juhtumist kirjeldab siin evangeelium; mis on juhtunud füüsiliselt, ajalooliselt, kohalolijate silme ees? Mille võrdpilt on juhtunu; kuidas kõnetavad meid üksikud pildid; mida meenutab see meile? Kus oma argipäevases elus me oleme juba kogenud või kogeme sarnaseid hingeliikumisi, nagu on kogenud kuulnud evangeeliumi loo tegelased? Ja lõpuks: millist ülesannet meile annab see lugu; mis saab sellest meie edasises elus?

Tagasipöördumiseks evangeeliumi maailmast meie praegusse ellu võime kõik need mõtisklused lõpetada kreedoga. Eriti Kristlaste Ühenduses, kus me püüame kreedot öelda mitte kui isiklikku usutunnistust, vaid kui objektiivset kirjeldust äratuntud vaimsest tõest — me võime tajuda, et kaheteistkümne kristliku põhiõpetuse sisaldava lause kaine läbilugemine meid paneb kindlalt seisma taeva ja maa vahel.

Ja nii kindlalt seistes saame siis palvetada ka isiklikult — kui tahame isikliku palve lisada. Just sellel hetkel sobib kõige paremini sõnastada, mille kõige eest me saame Jumalat kiita, mida kõike oleme viimastel päevadel kogenud ja vastu võtnud Jumala annina, millest me oleme tänulikud, aga samuti, milles me kahtleme, ja mida kõike tahame paluda enda, oma ligimeste, kogu maailma tarvis.

Isiklikud palved lõpetame — või, kui me isiklike palveid ei sõnastanud, siis asendame — selle palvega, mille Kristus andis oma jüngritele kõige palvetamise eeskujuks: pidulikult ette kantud Meie isa palvega.

Ja siis jääb vaid viimane, tihti unustatud, aga siiski üsna tähtis samm: hüvastijätmine, jumalateenistuse lõpetamine, teadlik tagasipöördumine argipäeva. Nagu inimühiskonnas lõpetuseks öeldakse, et „see oli“, nii peaksime endale nüüd selgesti ütlema, et lõpetame ja lahkume oma südame pühamust — pärast mõnda aega me küll tuleme tagasi, aga vahepeal meid ootab tükk teed läbi välise maailma koos kõikide selle ülesannetega, ent Jumala saatmise all, mille reaalsust me just oleme kogenud.

* * *

Me rõõmustame, kui ka Teie meile kirjutate oma kogemustest jumalateenistuse „täideviimisest kaugel olles“.

Parimate tervitustega

Teie Milan ja Virve, 28. märtsil 2020